

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

**Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей
історичної науки**

Вітенко Микола Дмитрович

**Історичні портрети політичних та
громадських діячів слов'янських країн на
уроках історії в школі**

**Навчально-методичний посібник
для студентів денної та заочної форми навчання, які навчаються за
спеціальністю 014.03 “Середня освіта (історія)”**

Івано-Франківськ, 2024

УДК 94 (4 – 11) + “XVIII – XXI”: 371.214.114)
ББК 63.3 (0)
В – 54

У методичному посібнику на основі вітчизняної та іноземної наукової літератури і джерел увазі студентів пропонуються: тематичний план, програма курсу, програмові вимоги, плани семінарських занять, перелік індивідуальних завдань, самостійної роботи із курсу “Історичні портрети політичних та громадських діячів слов’янських країн на уроках історії в школі”.

Автор: М. Д. Вітенко, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки

Рецензенти:

кандидат історичних наук, доцент,
Лілія Василівна Щербін
кафедра всесвітньої історії
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника (ПНУ)

кандидат історичних наук, доцент
Галина Василівна Стефанюк
кафедра історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника (ПНУ)

Рекомендовано до друку Вченою Радою Факультету історії, політології і міжнародних відносин

**Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника**

(протокол № ___ від “___” _____ 2024 р.)

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Тематичний план.....	12
Програма курсу.....	14
Плани семінарських занять.....	17
Самостійна навчальна робота студентів.....	30
Індивідуальна навчальна робота студентів.....	31
Рекомендовані джерела та література до курсу	32

ПЕРЕДМОВА

“Історичні портрети політичних та громадських діячів слов’янських країн на уроках історії в школі” є важливою складовою частиною загального курсу всесвітньої історії не тільки у вузі, але і в загальноосвітніх школах (6-11 класи). Особливістю курсу є його прикладне та виховне значення.

Життя та діяльність відомих громадсько-політичних, культурних діячів слов’янських народів є невід’ємною частиною загальної історії. Особливо важливо знати життєвий шлях осіб, які належали до близьких ментальних та світоглядних цінностей українців, з’ясувати їхні історичні виклики і відповіді, ступінь адекватності відповідей.

Саме тому особливо актуальним сьогодні є поглиблене вивчення життя відомих політичних та громадських діячів слов’янських народів починаючи з епохи раннього середньовіччя і до сьогодення.

Мета даного спецкурсу полягає у вивченні не лише біографій відомих слов’янських громадсько-політичних діячів, але і опанування основних принципів і методів біографістики, трактування співвідношення “людина і історія”; глибше і повніше пізнати суть персоніфікованої історії слов’янських народів; формувати соціально-особистісні компетенції і сприяти розвитку індивідуальних здібностей студентів, створювати умови для становлення громадянської позиції студентів.

Важливою особливістю курсу є те, що він зорієнтований на засвоєння і застосування студентами спеціальності 014.03 – Середня освіта (історія) теоретичних знань з історії центральноєвропейського регіону, усвідомлених умінь і навичок, необхідних для роботи в навчальних закладах середньої освіти.

Мета дисципліни “Історичні портрети політичних та громадських діячів слов’янських країн на уроках історії в школі” полягає в тому, щоб, спираючись на методологічні принципи історичної науки, використовуючи найновіші здобутки історіографії, сформувати у студентів спеціальності 014 “Середня освіта (історія)” знання про ключові персоналії в історії слов’янських народів; опанування основних принципів і методів біографістики, трактування співвідношення “людина і історія”; глибше і повніше пізнати суть персоніфікованої історії слов’янських народів; формувати соціально-особистісні компетенції і сприяти розвитку індивідуальних здібностей студентів, створювати умови для становлення громадянської позиції студентів.

Завдання навчальної дисципліни “Історичні портрети політичних і громадських діячів слов’янських країн” полягає у:

вихованні громадянської позиції, національної свідомості, розвитку світоглядних переконань студентів на основі осмислення ними історично сформованих культурних, релігійних та етнонаціональних традицій;

розвитку вміння розуміти історичну обумовленість явищ і процесів сучасного світу, визначити власну позицію щодо навколишньої дійсності;

засвоєнні системних знань про біографії найбільш відомих

представників слов'янських народів;

оволодіння уміннями і навиками пошуку, систематизації і комплексного аналізу історичної інформації;

формуванні елементів історичного мислення студентів-істориків.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати

- основні принципи і методи написання біографій відомих особистостей;

- роль і місце особистості в світовій історії у трактуванні філософів різних історичних епох;

- особливості написання біографій в цілому і представників слов'янських країнах зокрема;

- імена і прізвища основних громадських та політичних діячів слов'янських народів від епохи раннього середньовіччя до сьогодення, їхню національну приналежність, основні віхи біографії;

- відповідну історичну та біографістичну термінологію.

вміти

- аналізувати історичні процеси, події, факти;

- брати участь у дискусіях на суспільно-історичні теми;

- формувати сучасну історико-політичну культуру, свою громадську позицію щодо оцінок життя та діяльності політичних та громадських діячів, аналізувати їхні особисті та професійні характеристики;

- користуватися категорійно-понятійним апаратом історичної науки, історичними джерелами та довідниковими матеріалами з історії країн Центрально-Східної Європи, всесвітньої історії.

- використовувати здобуті знання під час науково-дослідної роботи, написання самостійних наукових досліджень – рефератів, курсових, бакалаврських, дипломних, магістерських робіт тощо.

Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність – на основі засвоєних знань, умінь і навичок із дисципліни “Історичні портрети політичних та громадських діячів слов'янських країн на уроках історії в школі” здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в навчальних закладах середньої освіти та у процесі навчання за спеціальністю, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов (C1).

Комунікативна – здатність письмово й усно спілкуватися (комунікувати) українською – державною мовою; користуватися вербальними і невербальними засобами передачі історичної інформації (усна відповідь, реферат, есе, доповідь на науково-звітній конференції ін.) (C2, C16).

Лінгвістична – здатність володіти іноземною мовою для пошуку і опрацювання іншомовних історичних праць і джерел (C3).

Інформаційно-цифрова компетентність – здатність до впевненого, а водночас критичного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для пошуку, обробки, аналізу, верифікації інформації із історії Центрально-Східної Європи (C4).

Соціальна і громадянська компетентність – здатність до міжособистісної взаємодії, вміння працювати в колективі й ефективно співпрацювати з учасниками навчального процесу; уміння попереджати і розв’язувати конфлікти, досягати компромісів; діяти громадсько і соціально відповідально і свідомо та з почуттям поваги до оточуючих, усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми (C6).

Навчання вчитись – здатність вчитися і спільно, і автономно, здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових вмінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного) під час самостійної роботи із дисципліни, підготовки проблемних питань, проектів, самостійне набуття нових компетентностей, а також здатність виявляти і творчо підходити до вирішення проблем, ухвалювати обґрунтовані рішення, генерувати нові ідеї, під час захисту проектів, прес-конференції, захисту проблемних питань брати відповідальність і виявляти ініціативу, визначати і наполегливо реалізовувати поставлені завдання і взяті обов’язки, вибудовувати свою навчальну траєкторію, оцінювати прогрес і результати навчання (C7).

Загальнокультурна компетентність (C8) – це здатність аналізувати й оцінювати найважливіші досягнення конкретних історичних діячів Центрально-Східної Європи, орієнтуватися в культурному та духовному контекстах державницьких ідеологій східноєвропейських суспільств; цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність в світі (C8).

Екологічна компетентність і здоровий спосіб життя – це здатність на основі вивченого матеріалу (вплив кліматичних змін на розвиток сільсько-господарства доіндустріальної доби, міграції великих груп населення, міжетнічні конфлікти, посилення соціальних протиріч) усвідомлення ролі навколишнього середовища для життя і здоров’я людини, прагнення до його збереження; здатність до здійснення професійної діяльності згідно з вимогами охорони праці й техніки безпеки; здатність і бажання дотримуватися здорового способу життя (особистісний приклад відомих мислителів і творців минулого) (C9).

Фахові (предметні) компетентності:

Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання з історії Центрально-Східної Європи у давні часи і середньовіччі, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування цілісної історичної картини Європи, необхідних для роботи в навчальних закладах середньої освіти (C10).

Здатність усвідомлювати та інтерпретувати вивчений матеріал з історії

Центрально-Східної Європи, формувати й науково аргументувати власну позицію, брати активну участь у дискусіях (C11).

Розуміти і застосовувати внутрі і міжпредметні зв'язки, мати синтетичне мислення (C12).

Здатність усвідомлювати та інтерпретувати вивчене, формувати й науково аргументувати власну позицію, брати активну участь у дискусіях (C6, C7, C11).

Здатність застосовувати знання, уміння і навички для розробки навчально-методичного забезпечення дисципліни, зокрема логічно-структурних схем ін. (C13).

Здатність володіти термінологією і науковою періодизацією (C15).

Здатність користуватися вербальними і невербальними засобами передачі історичної інформації (зокрема, презентаціями, картами, таблицями ін.) (C16).

Наявність системи знань основних теорій та концепцій сучасної історіографії, основних джерел із дисципліни, вміння їх критично аналізувати, дотримуючись принципів наукової об'єктивності й неупередженості (C17).

Здатність порівнювати й оцінювати діяльність історичних осіб із позиції загальнолюдських та національних цінностей; визначати роль людського фактора в історії, розкривати внутрішні мотиви й зовнішні чинники діяльності історичних осіб, соціальних груп (C18).

Здатність до усвідомлення призначення професійної діяльності вчителя історії і суспільствознавчих предметів (зокрема його виховної та світоглядотворюючої ролі), важливості збагачення професійних якостей відповідно до нових суспільно-політичних реалій; усвідомлення необхідності подальшого навчання (C21).

Здатність на основі вивченого матеріалу (зокрема, приклади відомих діячів минулого), ефективно реалізовувати громадянські права та обов'язки (C22).

Формувати економічну грамотність і підприємливість на основі вивчення економічних питань історії Центрально-Східної Європи. (C23).

Здатність на основі вивчення біографій діячів слов'янських країн формувати високу історичну й громадянську свідомість, національну гідність та історичну національну пам'ять, здатність використати на практиці здобуті знання із дисципліни з метою проведення громадянсько-патріотичного виховання серед молоді (C24).

Навчальна програма курсу передбачає проведення 6 лекцій (12 годин), 9 семінарських занять (18 годин), та 60 годин самостійної роботи, завершується заліком.

Розрахунок максимальної підсумкової оцінки з навчальної дисципліни здійснюється згідно кредитно-модульної системи. Максимальна кількість балів, яку можуть одержати студенти під час виконання різних видів робіт становить:

Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4	Всього
-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	---------------

Поточний контроль	Контрольні роботи	Колоквіум	Реферативна робота	
35 балів	30 балів	20 балів	15 балів	100 балів

Поточний контроль знань

Лекції передбачають системний і послідовний виклад навчального матеріалу. Відвідування лекцій для студентів є обов'язковим. Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативна теза чи спростування поданої, а не фактична підтримка тези виступаючого, змістовне рецензування та коментар чи доповнення, що дійсно сприятиме розгляду проблеми. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за роботу на семінарських заняттях становить 35 балів.

Принципи оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях

Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою. На занятті пропонується якісне оцінювання знань студентів шляхом виставлення балів від "1" до "5". Позначення "0" виставляється студентові за відмову від відповіді на занятті через непідготовленість, або через відсутність на занятті без поважної причини, що впливатиме на його підсумкову рейтингову оцінку в кінці семестру. Підсумкова кількість балів за роботу студента на семінарських заняттях визначається як середнє арифметичне помножене на коефіцієнт. Середнє арифметичне визначається як сума набраних студентом балів поділена на кількість занять, в яких він брав участь і був оцінений. При цьому відсутність студента на занятті без поважної причини враховується при вирахуванні середнього арифметичного. Кожен студент зобов'язаний взяти активну участь не менше як на одній третині семінарських занять, проведених у групі впродовж семестру.

Пропущене з поважних причин заняття студент може "відпрацювати" у формі, визначеній викладачем та кафедрою. При цьому виставлення оцінки не передбачається, але це відпрацьоване заняття не впливатиме на середній арифметичний бал студента. Як правило "відпрацювання" проходить у вигляді написання і захисту реферату на визначену викладачем тему (вимоги до додаткової реферативної роботи встановлюються викладачем та кафедрою окремо).

Контрольна робота

Впродовж роботи над вивченням нормативного курсу передбачено проведення 1 контрольної роботи. При цьому за контрольну роботу студент може одержати 30 балів. Написання контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки при заліку. У випадку, якщо студент з якихось причин не написав контрольної роботи, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються навчальним планом на семестр з даної дисципліни. Такий студент має змогу скласти залік за талоном № 2,

але для цього він повинен виконати передбачене кафедрою завдання. Контрольна робота передбачає формулювання 5 завдань: 2 теоретичних, 1 практичного (на знання історичних джерел), 1 знання термінів та 1 на знання хронології. Критерії оцінювання завдань на контрольній роботі (наведено максимальну кількість балів, яку можна здобути за відповідь на кожне завдання):

Завдання	семестр
1 теоретичне	10 балів
2 теоретичне	10 балів
3 практичне	5 балів
4 знання термінів	3 бали
5 знання хронології	2 бали
Разом	30 балів

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студента є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час.

Метою самостійної роботи є вироблення студентами навичок і вміння працювати з літературою, віднаходити головні, стержневі аспекти проблем, що потребують твердого засвоєння, здатності визначити свою позицію щодо дискусійних ідей чи концепцій і аргументовано її обґрунтувати.

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем програми курсу в цілому, так і деяких розділів тем, написання рефератів, підготовка реферативних матеріалів з наукових публікацій по важливих проблемах даної навчальної дисципліни.

Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у вигляді проведення колоквиуму (змістовий модуль № 3) та написання реферату (змістовий модуль № 4).

Самостійна робота студентів оцінюється в наступних діапазонах:

Критерії оцінювання колоквиуму (оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів)

Критерії	6 семестр	7 семестр
глибока, розгорнута відповідь	16-20 балів	12-15 балів
правильна стисла відповідь	12-15 балів	9-12 балів
поверхова відповідь	8-11 балів	6-8 балів
поверхова відповідь з наявністю окремих помилок	4-7 балів	3-5 балів
розкриття окремого аспекту питання	1-3 бали	1-2 бали
неправильна відповідь або її відсутність	0 балів	0 балів

Критерії оцінювання реферату (оцінюється в діапазоні від 0 до 15 балів)

Критерії	6 семестр	7 семестр
● глибоке розкриття проблеми, з	- 12-15 балів	- 9-10 балів

відображенням авторської позиції

● обґрунтоване розкриття проблеми	- 9-11 балів	- 7-8 балів
● тема розкрита неповно	- 6-8 балів	- 5-6 балів
● реферат суто компілятивного рівня	- 3-5 балів	- 3-4 бали
● розкритий лише окремий аспект	- 1-2 бали	- 1-2 бали
● реферат не зарахований	- 0 балів	- 0 балів

Самостійна робота студента має на меті закріпити і поглибити набуті студентом знання і вміння у процесі вивчення дисципліни. Навчити студента науково грамотно оформити підготовлені ним матеріали.

Залік

Залік виставляється шляхом простого підрахунку балів отриманих за виконання 4 змістових модулів. Для того, щоб одержати залік студентам необхідно виконати всі види робіт і набрати не менше 50 балів. Якщо студент своєчасно не здав встановлених змістових модулів, він автоматично втрачає право на допуск до екзаменаційної сесії, окрім випадків визначених деканатом факультету історії, політології і міжнародних відносин. При цьому деканат факультету встановлює кінцевий термін для виконання всіх видів робіт окремо. Лише після виконання студентом всіх видів робіт і змістових модулів він одержує можливість здавати залік за талоном № 2.

Шкала перерахування оцінок

Оцінка в балах	Оцінка за іспит	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
90-100	відмінно	5	A	зараховано
81-89	добре	4	B	
71-80			C	
61-70	задовільно	3	D	
51-60			E	
25-50 (50-100)	Допускається до здачі іспиту (виставляється залік)			
0-25 (0-50) (за роботу в семестрі)	незадовільно (оцінка автоматично виставляється у відомість)	2	FX	Не зараховано
Сума балів по талону № 1, 2 0-50	незадовільно	2	FX	
Сума балів по талону № 3 0-50	незадовільно	2	F	

У науково-методичному посібнику особливу увагу відведено планам семінарських занять, наведено стислі методичні вказівки, які допоможуть студентам опрацювати наукову літературу, проаналізувати конкретні джерела, звернути увагу на вузлові проблеми, дати відповіді на поставлені запитання. Окремо перераховано питання для самостійної роботи студентів, список рекомендованих джерел та літератури до цілого курсу.

Більшість рекомендованих для наукового опрацювання опублікованих джерел і дослідницької літератури зберігаються у фондах Наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, або ж доступна в електронній версії.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь ого	у тому числі					ус ьо го	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р .		л	п	ла б	ін д	с. р .
Тема 1. Проблема “людина та історія” в історіографії античності та середньовіччя	6	2				4						
Тема 2. Людина в історичних і філософських працях Нового часу	6	2				4						
Тема 3. Питання співвідношення “людини і історії” в працях істориків і філософів XIX ст.	6	2				4						
Тема 4. Фаталізм долі людина в працях європейських та американських істориків XX – початку XXI ст.	6	2				4						
Тема 5. Волонтаризм в працях європейських та американських істориків XX – початку XXI ст.	6	2				4						
Тема 6. Марксистська історіографія про людину і рушійні сили історії	6	2				4						
Тема 7. Сучасне бачення проблеми “людина та історія”	6	2				4						
Тема 8. Російська персоналістика	6	2				4						
Тема 9. Відомі постаті	6	2				4						

слов'янської історії в українській історіографії												
Тема 1. Порівняльна характеристика видатних слов'янських діячів середньовіччя	6		2			4						
Тема 2. Відомі політичні, громадські і культурні слов'янські діячі періоду Нового часу (XIV – XVI ст.)	6		2			4						
Тема 3. Видатні політичні, громадські і культурні слов'янські діячі періоду Нового часу (XVI – XVIII ст.)	6		2			4						
Тема 4. Відомі слов'янські політики XIX ст.	6		2			4						
Тема 5. Знамениті слов'янські культурні діячі XIX ст.	6		2			4						
Тема 6. Слов'янські релігійні діячі XIX ст.	6		2			4						
Тема 7. Відомі слов'янські політики XX ст. – початку XXI ст.	6		2			4						
Тема 8. Видатні слов'янські культурні діячі XX ст. – початку XXI ст.	6		2			4						
Тема 9. Відомі слов'янські культурні діячі XX ст. – початку XXI ст.	6		2			4						
Усього годин	90	12	18			60						

ПРОГРАМА КУРСУ

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Проблема “людина та історія” в історіографії античності та середньовіччя

1. Фаталізм людського буття у творах істориків античності та середньовіччя.
2. Боги та герої в античній та середньовічній історіографії, куртуазній літературі.
3. Культ імператорів в античній біографістиці.

Тема 2. Людина в історичних і філософських працях Нового часу

1. Історики епохи Відродження про людину. Піко делла Мірандола, Еразм Роттердамський та ін.
2. Людина і правитель у творчості М. Маккіавелі.
3. Людина у працях істориків і філософів доби Просвітництва (Віко, Монтеस्क'є, Вольтер, Руссо, Кондорсе, Спіноза).
4. Людина у працях І. Канта, Й. Гердера, Й. Фіхте, Г. Гегеля.

Тема 3. Питання співвідношення “людини і історії” в працях істориків і філософів ХІХ ст.

1. Людина у філософії Ф. Ніцше.
2. Позитивістська історіографія про людину.
3. Соціально-правовий статус людини в поглядах В. О. Ключевського.
4. Вплив З. Фрейда на розуміння мотивів людської діяльності та роль людини в історії.

Тема 4. Фаталізм долі людина в працях європейських та американських істориків ХХ – початку ХХІ ст.

1. Людина в Європі періоду занепаду О. Шпенглера.
2. Ж.-П. Сартр про людину в історії.
3. Тейяр де Шарден і “повернення” до середньовічного історичного фаталізму.
4. “Розчарування у прогресі” науковців-істориків.

Тема 5. Волюнтаризм в працях європейських та американських істориків ХХ – початку ХХІ ст.

1. Макс Вебер і його розуміння соціальної людини.
2. Абсолютний історизм Б. Кроче.
3. Особистість у історіософії Р. Колінгвуда.
4. Повернення до позитивізму і кантіанства.

Тема 6. Марксистська історіографія про людину і рушійні сили історії

1. Базис і надбудова. Людина як “гвинтик” державної машини і складова частина класу.
2. Класова боротьба як рушійна сила історії.
3. Поняття особистості в марксистській історіографії.

Тема 7. Сучасне бачення проблеми “людина та історія”

1. К. Ясперс, проблема осьового часу і долі людини.
2. Ф. Фукуяма – людина наприкінці історії.

3. Людина в методології історії сучасних українських науковців – Н. Яковенко та Л. Зашкільняка

Тема 8. Російська персоналістика

1. Написання біографій видатних слов'янських діячів у Російській імперії у XVIII ст.
2. Слов'янська біографістика в Росії у XIX – на початку XX ст.
3. Радянська історіографічна портретика.
4. Сучасна російська біографістика.

Тема 9. Відомі постаті слов'янської історії в українській історіографії

1. Українська біографістика XIX – початку XX ст.
2. Українські біографісти Західної України між двома світовими війнами.
3. Українська біографістика в СРСР та діаспорі.
4. Сучасна українська персоналістика.

Змістовий модуль 2.

Тема 1. Порівняльна характеристика видатних слов'янських діячів середньовіччя

1. Святослав Ігорович і Болеслав Хоробрий.
2. Мешко I і Володимир Великий.
3. Данило Галицький і Олександр Невський
4. Княгиня Ольга і королева Ядвіга.

Тема 2. Історіографічні традиції розгляду особистісного фактору в контексті історії слов'ян

1. Життя святих як приклад для наслідування.
2. Біографії російських самодержців і їх еволюція.
3. Розвиток слов'янської біографістики у XIX ст. “Герої” і “міфи”.
4. Наукова і художня біографістика XX ст.

Тема 3. Великі державні і політичні діячі слов'янських народів

1. Російські політики і правителі.
2. Керівники польської держави і відомі політики від Мешка I до А. Дуди.
3. Видатні чеські та словацькі політики і державні керівники.
4. Болгарські державні керівники і політики.
5. Видатні державні і політичні діячі Словенії, Хорватії, Сербії, Чорногорії та Македонії.

Тема 4. Видатні представниці слов'янських народів

1. Видатні жінки слов'янського середньовіччя.
2. Відомі жінки-слов'янки Нового часу.
3. Знамениті жінки-слов'янки Новітньої історії.
4. Роль жінок у сучасному слов'янському світі.

Тема 5. Відомі діячі слов'янської культури

1. Діячі слов'янської освіти і науки.
2. Відомі слов'янські художники, співаки та артисти.

3. Видатні слов'янські скульптори та архітектори.
4. Знамениті слов'янські спортсмени.

Тема 6. Визначні слов'янські воїни та полководці

1. Видатні воїни і полководці слов'янського середньовіччя.
2. Відомі полководці-слов'яни Нового часу.
3. Знамениті полководці-слов'яни Новітньої історії.
4. Відомі сучасні слов'янські військові.

Тема 7. Славні імена Прикарпаття

1. Вихідці із Прикарпаття – відомі політики.
2. Діячі освіти і науки Прикарпаття.
2. Відомі художники, співаки та артисти Прикарпаття.
3. Видатні скульптори та архітектори Прикарпаття.
4. Знамениті спортсмени Прикарпаття.

Тема 8. Історія України в історії моєї родини

1. Мій родовід.
2. Друга світова війна і часи СРСР у житті моїх дідусів і бабусів.
3. Життя моїх батьків в часи СРСР і незалежної України.
4. Моя біографія.

ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Порівняльна характеристика видатних слов'янських діячів середньовіччя

П Л А Н

1. Мешко I (Польща) і Борис I (Болгарія).
2. Княгині Любуша та Людмила (Чехія).
3. Болеслав Хоробрий (Польща) і Пржемисл II Оттокар (Чехія).
4. Стефан Неманя та Стефан Душан.
5. Казимир III (Польща) та Карл IV (Чехія).
6. Івайло (Болгарія) та Лазар Хребелянович (Сербія)

Джерела

1. Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя. Навчальний посібник для ВНЗ. К.: Либідь, 2011. 416 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Yarovyi_Valerii/Khrestomatiia_z_istorii_zakhidnykh_ta_pivdennykh_slovian_Davnia_doba_Serednovichchia.pdf?

Література

1. Благоєвић, Милош (1989). Србија у доба Немањића: Од кнежевине до царства 1168—1371. Београд: Вајат.
<https://ru.scribd.com/document/326979303/Blagojevic-Srbija-u-Doba-Nemanjica-PDF>
2. Благоєвић, Милош (2001). Државна управа у српским средњовековним земљама. Београд, 2001. 344 с.
<https://ru.scribd.com/document/401252605/Blagojevic-Drzavna-uprava-u-srpskim-srednjovekovnim-zemljama-pdf>
3. Благоєвић, Милош (2004). Немањићи и Лазаревићи и српска средњовековна државност. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
<https://ru.scribd.com/document/169335352/Blagojevic-Milos-Nemanjici-i-Lazarevici-Srpska-Srednjovekovna-Drzavnost>
4. Божилов И., Гюзелев В. Историја на Средновековна България VII – XIV в София, Издателска къща Анупис, 1999.
https://m2.chitanka.info/cache/dl/Ivan_Bozhilov_Vasil_Gjuzelev_-_Istorija_na_srednovekovna_Bylgarija_VII-XIV_vek_-_Istorija_na_Bylgarija_v_tri_toma_Tom_-_6003-b.pdf
5. Івайло – „смелото сърце“ на средновековна България
<https://bulgarianhistory.org/ivaylo-smeloto-syrtze-na-bulgaria/>
6. Ірасек А. Стародавні чеські легенди. К.: Дитвидав, 1958. 242 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Irasek_Alois/Starodavni_cheski_lehendy.pdf?
7. Історія Центрально-Східної Європи / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001. https://chtyvo.org.ua/authors/Zashkilniak_Leonid/Istoriia_Tsentralno-Skhidnoi_Yevropy/
8. Зінько Ю. А., Калитко С. Л., Кравчук О. М., Поп І. І. Нариси історії Чехії. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.

- Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 464 с.**
https://shron1.chtyvo.org.ua/Zinko_Yurii/Narysy_istorii_Cekhii.pdf?
9. Крикун М., Зашкільняк Л. Історія Польщі. Львів, 2002. С. 5 – 36.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Zashkilniak_Leonid/Istoriia_Polschi_Vid_naidavnish_ykh_chasiv_do_nashykh_dniv.pdf?
10. Логос, Александар А. (2017). Історія Срба I. Београд.
<https://www.academia.edu/35327198>
11. Мошин, Владимир; Ђирковић, Сима; Синдик, Душан (2011). Зборник средњовековних ћириличких повеља и писама Србије, Босне и Дубровника. 1. Београд: Историјски институт. <https://pdfcoffee.com/--237-pdf-free.html>
12. Новаковић, Стојан (1898). Законик Стефана Душана цара српског: 1349 и 1354 (PDF). Београд: Државна штампарија.
<https://ia800202.us.archive.org/14/items/zakonikstefanadu00novauoft/zakonikstefanadu00novauoft.pdf>
13. Середньовічна Сербія (темат. Сайт серб. мовою)
https://www.rodoslavlje.com/medieval_serbia/
14. Скробач Б. Югославська та Албанська історія в біографіях її керівників. Рогатин, 2013. 163 с.
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj-gOes7LyDAxW79wIHHfaRCf4QFnoECAwQAQ&url=https%3A%2F%2Fchtyvo.org.ua%2Fauthors%2FSkrobach_Bohdan%2FYuhoslavka_ta_Albanaska_istoriia_v_biohrafiiakh_ii_kerivnykiv.doc&usg=AOvVaw31NvdozSVTg750ybBY6Clh&opi=89978449
15. Ђирковић, Сима. Історія српског народа (6 књига). Београд 1981 – 1983.
[https://sr.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%98%D0%B0_%D1%81%D1%80%D0%BF%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%B3_%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%B0_\(%D0%BA%D1%9A%D0%B8%D0%B3%D0%B0\)](https://sr.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%98%D0%B0_%D1%81%D1%80%D0%BF%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%B3_%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%B0_(%D0%BA%D1%9A%D0%B8%D0%B3%D0%B0))
16. Ђирковић, Сима. Срби међу европским народима. Б., 2009.
https://inslav.ru/sites/default/files/editions/2009_chirkovich_istorija_serbov.djvu
17. Чорній В. Історія Болгарії. Львів, 2007. 463 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Chornii_Volodymyr/Istoriia_Bolharii/
18. Johann Loserth.. Premysl Otakar I. // Allgemeine Deutsche Biographie (ADB). Bd. 24. Leipzig: Duncker & Humblot, 1886. S. 764—768.
https://de.wikisource.org/wiki/ADB:Premysl_Otakar_I.
19. Hoffmann František. České město ve středověku: život a dědictví. Praha: Panorama, 1992. 453 р.
<https://archive.org/details/ceskemestovestre0000hoff/mode/2up>

Тема 2. Порівняльна характеристика видатних слов'янських діячів початку Нового часу

П Л А Н

1. Ягайло та Ядвіга.
2. Іржі Подебрад (Чехія) та Сигізмунд III Ваза (Польща).
3. Микола Коперник і Юрій Дрогобич.
4. Ян Гуса та Фауст Соцін.
5. Ян Жижка і Петро Сагайдачний.
6. Королева Бона Сфорца та Єлизавета Габсбург.

Джерела

1. Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя. Навчальний посібник для ВНЗ. К.: Либідь, 2011. 416 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Yarovyi_Valerii/Khrestomatiia_z_istorii_zakhidnykh_ta_pivdennykh_sloviaan_Davnia_doba_Serednovichchia.pdf?

Література

1. І. Р. Микола Коперник. В 400-ліття епохального відкриття. Наші дні. 1943, Ч. 7. https://shron1.chtyvo.org.ua/R_I/Mykola_Kopernik_V_400-littia_epokhalnoho_vidkryttia.pdf?
2. Ісаєвич Я. Юрій Дрогобич. К., 1972. 136 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Isayevych_Yaroslav/Yurii_Drohobych.pdf?
3. Історія Центрально-Східної Європи / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001. https://chtyvo.org.ua/authors/Zashkilniak_Leonid/Istoriia_Tsentralno-Skhidnoi_Yevropy/
4. Зінко Ю. А., Калитко С. Л., Кравчук О. М., Поп І. І. Нариси історії Чехії. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 464 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Zinko_Yurii/Narysy_istorii_Chekhii.pdf?
5. Крикун М., Зашкільняк Л. Історія Польщі. Львів, 2002. С. 5 – 36.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Zashkilniak_Leonid/Istoriia_Polschi_Vid_naida_vnishykh_chasiv_do_nashykh_dniv.pdf?
6. Лукашенко А. Служіння Богу та захист людей від гріха в діяльності Яна Гуса та його послідовників // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Історія. 2015. Вип. 2, ч. 2. С. 7–10.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Lukashenko_Alisa/Sluzhinnia_Bohu_ta_zakhyst_liu_dei_vid_hrihka_v_diialnosti_Yana_Husa_ta_ioho_poslidovnykiv.pdf?
7. Мустафін О. Р. Справжня історія Раннього Нового часу / Олексій Мустафін. Харків: Фоліо, 2014. 416 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Mustafin_Oleksii/Spravzhnia_istoriia_rannoho_Novoho_chasu.pdf?
8. Пиріг П. Петро Конашевич-Сагайдачний: історичні нариси життя та діяльності // Сіверянський літопис. 2012. № 1-2. С. 18-34.

https://shron1.chtyvo.org.ua/Pyrih_Petro/Petro_Konashevych-Sahaidachnyi_istorychni_narysy_zhyttia_ta_diialnosti.pdf?

9. Сас П.М. Петро Конашевич-Сагайдачний: молоді роки. К.: Інститут історії України НАН України, 2006. 288 с.

https://shron3.chtyvo.org.ua/Sas_Petro/Petro_Konashevych-Sahaidachnyi_molodi_roky.pdf?

10. Сас П.М. Хотинська війна 1621 року. К., 2011. 520 с.

https://shron3.chtyvo.org.ua/Sas_Petro/Khotynska_viina_1621_roku.pdf?

11. Хотин 1621. Війна і пам'ять: колект. монографія. Чернівці: Технодрук, 2022. 324 с.

https://shron1.chtyvo.org.ua/Avtorskyi_kolektyv/Khotyn_1621_Viina_i_pamiat.pdf?

12. Чорній В. Історія Болгарії. Львів, 2007. 463 с.

https://chtyvo.org.ua/authors/Chornii_Volodymyr/Istoriia_Bolharii/

13. Balcerkiewicz Mateusz. Władysław II Jagiełło – litewski niedźwiedź na tronie Czytaj więcej: <https://histmag.org/Wladyslaw-II-Jagiello-litewski-niedzwiedz-na-tronie-17975>

14. Bernet Claus. George of Poděbrady: Biographisch-Bibliographisches Kirchenlexikon (BBKL). Bd. 21, Nordhausen 2003, ISBN 3-88309-110-3, Sp. 1183—1203

https://web.archive.org/web/20070927002435/http://www.bautz.de/bbkl/p/podiebrad_g.shtml

15. Bona (Sforza d'Aragona) <https://www.biogramy.pl/a/biografia/bona-sforza-d-aragona-1494-1557-krolowa-polski-w-ks-litewska-wiesz>

16. Frederick G. Heymann. George of Bohemia. King of Heretics. Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1965. <https://www.jstor.org/stable/j.ctt183pz64>

17. Gillett, E.H. (1863). The life and times of John Huss; or, The Bohemian reformation of the fifteenth century (pt.1). Princeton Theological Seminary Library: Gould and Lincoln.

<https://archive.org/details/lifetimesofjohnhuss01gill/page/396/mode/2up>

18. Gilpin, William (1809). The Lives of the Reformers. Princeton Theological Seminary Library: T. Cadell and W. Davies.

<https://archive.org/details/livesofreformers01gilp/page/n15/mode/2up>

19. Grzęda, M. Ladislaus II Jagiełło (1386–1434). Encyclopedia 2022, 2, 514-529. <https://doi.org/10.3390/encyclopedia2010034> <https://www.mdpi.com/2673-8392/2/1/34>

20. Henryk Barycz: Bona Sforza, regina di Polonia. T. XI: Dizionario Biografico degli Italiani. Roma: 1969, s. 430–436.

[https://archive.is/20120529010833/http://www.treccani.it/enciclopedia/regina-di-polonia-bonasforza_\(Dizionario-Biografico\)/](https://archive.is/20120529010833/http://www.treccani.it/enciclopedia/regina-di-polonia-bonasforza_(Dizionario-Biografico)/)

21. Hus, Jan (1372–1415). The Letters of John Hus. Trinity College-University of Toronto: Hodder and Stoughton.

<https://archive.org/details/lettersofjohnhus00husjuoft/page/152/mode/2up>

22. Jadwiga a Jagiełło. T. I.

<http://ia802607.us.archive.org/5/items/jadwigaijagieoo05szajgoog/jadwigaijagieoo05szajgoog.pdf>

23. JIŘÍ z PODĚBRAD KDO BYL KDO v našich dějinách do roku 1918
<https://web.archive.org/web/20060111193705/http://www.libri.cz/databaze/kdo18/search.php?zp=3&name=JI%D8%CD+Z+POD%CCBRAD>

24. Józef Ignacy Kraszewski: Dwie królowe. Warszawa: LSW, 1971
<https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/dwie-krolowe-tom-i.html>

25. Kowalski Waldemar Jagiełło rządził najdłużej, ale wcześniej to Jadwiga była królem. Kilka faktów z burzliwego życia polskich władców
<https://natemat.pl/154167,jagiello-najdluzej-na-tronie-ale-wczesniej-to-jadwiga-byla-krolem-czy-znales-te-fakty-z-zycia-polskich-krolow>

26. Kwiatkowska, Aneta. [Miłość z łabędziem w tle](#) // Polska.pl

27. Kwiatkowska, Aneta. [Urodzona by rządzić](#) // Polska.pl

28. Otakar Odložilík. The Hussite King. Bohemia in European Affairs 1440–1471. New Brunswick, N.J.: Rutgers University Press, 1965.
<https://archive.org/details/hussitekingbohem0000odlo>

29. Prochaska A. Król Władysław Jagiełło. T. 1. 433 s.;
<https://polona.pl/preview/16b86ea7-78e4-457e-aade-0266a2d8be7> T. 2. 414 s.
<https://polona.pl/preview/aa3c2427-f1a2-4d2a-8c42-4b713bf0ec9d>

30. Siarczyński, Franciszek Obraz wieku panowania Zygmunta III. króla polskiego i szwedzkiego zawierający opis osób żyjących pod jego panowaniem, znamienitych przez swe czyny pokoju i wojny [...] porządkiem abecadła ułożony. Cz. 1. <https://jbc.bj.uj.edu.pl/dlibra/publication/304747/edition/291686/content>

31. Siarczyński, Franciszek Obraz wieku panowania Zygmunta III króla polskiego i szwedzkiego, czyli obraz stanu, narodu i kraju ... T.2
<https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/4176/edition/7435/content>

32. Sokołowska Zofia : Królowa Jadwiga. Poznań: Drukarnia S. A. „Ostoja”, 1934.
<https://polona.pl/item-view/30943cad-9ca4-4966-a944-91ddf34c0837?page=2>

33. Szajnocha, Karol Jadwiga i Jagiełło 1374-1413 : opowiadanie historyczne. T. 4
<https://www.pbc.rzeszow.pl/dlibra/publication/16733/edition/15355/content?ref=desc>

Тема 3. Порівняльна характеристика видатних слов'янських діячів XVI – XVIII ст.

П Л А Н

1. Ян II Казимир та Ян III Собеський (Польща).
2. Петро Скарга (Польща) та Ян Амос Коменський (Чехія).
3. Юрій Крижанич (Сербія) та Паїсій Хиландарський (Болгарія).
4. Марія Тереза (Австрія) і Станіслав Понятовський (Польща).
5. Тадеуш Костюшко і Гуго Колонтай (Польща).

Джерела

1. Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя. Навчальний посібник для ВНЗ. К.: Либідь, 2011. 416 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Yarovyi_Valerii/Khrestomatiia_z_istorii_zakhidnykh_ta_pivdennykh_slovian_Davnia_doba_Serednovichchia.pdf?

Література

1. Блашків О. “Лабіринт світу та рай серця” Яна Амоса Коменського в інтерпретації Дмитра Чижевського // Slavica litteraria. 2008, vol. 11, iss. 2, pp. [35]-49
https://shron1.chtyvo.org.ua/Blashkiv_Oksana/Labirynt_svitu_ta_rai_sertsia_Yana_Amosa_Komenskoho_v_interpretatsii_Dmytra_Chyzhevskoho.pdf?
2. Бонева Вера. Паисий Хиландарски и Българското възраждане. / Македонски преглед, 2011, кн. 3, 31-50.
<https://liternet.bg/publish8/vboneva/paisij.htm>
3. Вегеш М., Токар М., Басараб М. Карпатська Україна в контексті українського державотворення. Ужгород: Видавництво «Карпати», 2008. 256 с. (про Яна Амоса Коменського – с. 235 – 237).
https://shron1.chtyvo.org.ua/Vehesh_Mykola/Karpatska_Ukraina_v_konteksti_ukrainskoho_derzhavotvorennia.pdf?
4. Вирський Д. Останнє королювання. Полювання імперії царів на Річ Посполиту з її Україною <https://zn.ua/ukr/HISTORY/ostannye-korolyuvannya-329804.html>
5. Загайко П. К. Українські письменники-полемісти кінця XVI – початку XVII ст. в боротьбі проти Ватикану і унії. К., 1957. 88 с. С. 9 -12, 24-25.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Zahaiko_Petro/Ukrainski_pysmennyky-polemisty_kintsia_XVI_-_pochatku_XVII_st_v_borotbi_protiv_Vatikanu_i_unii.pdf?
6. Западенко І. В. Історія нещасливого кохання Тадеуша Костюшка і Теклі Журовської, з життєписом інших учасників події у Меджибожі // Хмельницькі краєзнавчі студії: науково-краєзнавчий збірник. Хмельницький: ФОП Стрихар А. М., 2018. Вип. 13. С. 98–108.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Zapadenko_Ihor/Istoriia_neschaslyvoho_kokhannia_Tadeusha_Kostiushka_i_Tekli_Zhurovskoi_z_zhyttiepysom_inshykh_uchas.pdf?
7. Зінько Ю. А., Калитко С. Л., Кравчук О. М., Поп І. І. Нариси історії Чехії. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.

- Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 464 с.
[https://shron1.chtyvo.org.ua/Zinko_Yurii/Narysy_istorii_Cekhii.pdf?](https://shron1.chtyvo.org.ua/Zinko_Yurii/Narysy_istorii_Cekhii.pdf)
8. Історія Центрально-Східної Європи / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001. https://chtyvo.org.ua/authors/Zashkilniak_Leonid/Istoriia_Tsentralno-Skhidnoi_Yevropy/
9. Крикун М., Зашкільняк Л. Історія Польщі. Львів, 2002. С. 5 – 36. https://shron1.chtyvo.org.ua/Zashkilniak_Leonid/Istoriia_Polschi_Vid_naida_vnishykh_chasiv_do_nashykh_dniv.pdf?
10. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навч. метод. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 190 с. (про Яна Амоса Коменського – с. 29 – 34). https://shron1.chtyvo.org.ua/Levkivskyi_Mykhailo/Istoriia_pedahohiky.pdf
11. Михайловський Віталій. Король-заручник (Станіслав Понятовський) <https://tyzhden.ua/korol-zaruchnyk/>
12. Мустафін О. Р. Справжня історія Ранняго Нового часу / Олексій Мустафін. Харків: Фоліо, 2014. 416 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Mustafin_Oleksii/Spravzhnia_istoriia_rannoho_Novoho_chasu.pdf?
13. Олійник Н. Костюшко – це універсальний герой, до якого відкликаються різні народи <http://surl.li/rwtxp>
14. Паисий Хилендарски История славеноболгарская, собрана и нареждана Паисием иеромонахом. Стъмки за печат по първообраза Й. Иванов. София, 1914. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Paisii_Hilendarski_Istoriya_Slavyanob_olgarskaya_red_Y_Ivanov_BAN_1914.pdf
15. Пиртко М. С. Державно-правові реформи в Австрії у 40-90 роках XVIII ст. Львів, 2021. 258 с. (про Марію-Терезію) https://shron1.chtyvo.org.ua/Pyrtko_Mykhailo/Derzhavno-pravovi_reformy_v_Avstrii_u_4090_rokakh_XVIII_st.pdf?
16. Польша – нарис історії / за ред.: Владзімежа Менджецького та Єжи Брацисевича; пер. з пол. Івана Сварника; Ін-т нац. пам'яті, Коміс. переслідування злочинів проти пол. народу. Варшава: Вид-во Ін-т нац. пам'яті, 2015. 365 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Mendzhetskyi_Vlodzimiezh/Polscha_-_narys_istorii/
17. Сушко О. Петро Скарга в офіційній російській науці https://shron1.chtyvo.org.ua/Sushko_Oleksandr/Petro_Skarha_v_ofitsiialnii_rosiiskii_nautsi.pdf?
18. Тадеуш Бонавентура Костюшко <https://smartpress.by/idea/istoriya/15738/>
19. Чорній В. Історія Болгарії. Львів, 2007. 463 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Chornii_Volodymyr/Istoriia_Bolharii/
20. Чухліб Т. “Козацький король” Ян III Собеський. Газета “День” <https://day.kyiv.ua/article/istoriya-i-ya/kozatskyu-korol-yan-iii-sobeskyu>
21. Чухліб Т. До питання про політичні стосунки між королем Яном III Собеським та гетьманами Правобережної України // Український історичний збірник. Вип. І. К., 1997. С.61-100.

22. Чухліб Т. Україна і Польща у період правління короля Яна III Собеського: у пошуках втраченого миру // Український історичний журнал. №1. 2002. С.38 – 52.
https://shron3.chtyvo.org.ua/Chukhlib_Taras/Ukraina_ta_Polscha_pid_chas_pravlnia_korolia_Yana_III_Sobeskoho_poshuky_vtrachenoho_myru.pdf?
23. Czapliński Wł. Jan II Kazimierz Waza (1609—1672) // Polski Słownik Biograficzny. Wrocław — Warszawa — Kraków : Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1963. T. X/3, zeszyt 46. S. 410—413.
[https://polona.pl/?query=author:Jan_II_Kazimierz&filters=creator:%22Jan_II_Kazimierz_\(kr%C3%B3l_Polski_;_1609--1672\)%22,creator:%22Jan_II_Kazimierz_\(kr%C3%B3l_Polski_;_1609--1672\)%22,public:1,hasTextContent:0&advanced=1](https://polona.pl/?query=author:Jan_II_Kazimierz&filters=creator:%22Jan_II_Kazimierz_(kr%C3%B3l_Polski_;_1609--1672)%22,creator:%22Jan_II_Kazimierz_(kr%C3%B3l_Polski_;_1609--1672)%22,public:1,hasTextContent:0&advanced=1)
24. Czołowski, Aleksander. Jan III i jego pomnik we Lwowie. Lwów : Gmina miasta Lwowa, 1898. <https://polona.pl/preview/9255fe2b-722d-44fb-acbc-8f17b4b4248a>
25. Golub I. Juraj Krizanic, teolog pomirenja <https://hrcak.srce.hr/file/54631>
26. Jan III Sobieski https://www.wilanow-palac.pl/zasoby_wiedzy/jan_iii_sobieski
27. John III Sobieski A Polish King in Vienna https://web.archive.org/web/20171028043407/https://www.belvedere.at/jart/prj3/belvedere/data/documents/presse-dokumente/projekte_2017/Booklet_SOBIESKI_EN.pdf
28. John III Sobieski king of Poland <https://www.britannica.com/topic/armed-force>
29. Juraj Križanić // Hrvatski biografski leksikon (хорв.) 1983. <https://hbl.lzmk.hr/clanak/11236>
30. Kopiec Kościuszki <https://www.kopieckosciuszki.pl/>
31. Kotarski Edmund Piotr SKARGA <https://web.archive.org/web/20050223163502/http://monika.univ.gda.pl/~literat/autors/skarga.htm>
32. Ks. Piotr Skarga SJ (1536—1612). Życie i dziedzictwo — Księga pamiątkowa z okazji czterechsetlecia śmierci ks. Piotra Skargi SJ — pod red. oo. Romana Darowskiego SJ i Stanisława Ziemiańskiego SJ. (пол.) <https://deon.pl/czytelnia/ksiazki/ks-piotr-skarga-sj-zycie-i-dziedzictwo,170982>
33. Pamięci Hugona Kołłątaja. Akademia na jego cześć staraniem Tow. Filozoficznego w Krakowie 28-go lutego 1912. <https://www.sbc.org.pl/en/dlibra/publication/446965/edition/419379>
34. Schmitt Henryk. Książd Hugo Kołłątaj i jego prześladowcy. Szkic biograficzno-krytyczny. Lwów, 1873. <https://www.sbc.org.pl/en/dlibra/publication/edition/8586?id=8586>
35. Zaleski Stefan. Ks. Hugo Kołłątaj. Szkic biograficzny na tle jego działalności politycznej i pedagogicznej. Kraków, 1912. <https://www.sbc.org.pl/en/dlibra/publication/edition/10499?id=10499>

Тема 4. Видатні слов'янські діячі першої половини ХІХ ст.

П Л А Н

1. Ян Генрик Домбровський і Юзеф Понятовський (Польща).
2. Військові діячки Іанна Журб (Joanna Żubr) та Емілія Плятер (Польща).
3. Художники Ян Матейко (Польща) і Альфонс Муха (Чехія).
4. Композитори Фридерік Шопен (Польща) та Антонін Дворжак (Чехія).
5. Поети Ян Коллар (Словаччина) та Адам Міцкевич (Польща).
6. Мандрівники Павел Едмунд Стшелецький (Польща) та Софія Яблонська (Україна).

Література

1. Дейвіс, Норман. Боже ігрище: історія Польщі / пер. з англ. П. Таращук. К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2008. 1080 с.
[https://shron1.chtyvo.org.ua/Deivis Norman/Bozhe ihryshe istoriia Polschi.pdf](https://shron1.chtyvo.org.ua/Deivis%20Norman/Bozhe%20ihryshe%20istoriia%20Polschi.pdf)
2. Історія Центрально-Східної Європи / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001.
[https://chtvyvo.org.ua/authors/Zashkilniak Leonid/Istoriia Tsentralno-Skhidnoi Yevropy/](https://chtvyvo.org.ua/authors/Zashkilniak%20Leonid/Istoriia%20Tsentralno-Skhidnoi%20Yevropy/)
3. Зінько Ю. А., Калитко С. Л., Кравчук О. М., Поп І. І. Нариси історії Чехії. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 464 с.
[https://shron1.chtyvo.org.ua/Zinko Yurii/Narysy istorii Chekhii.pdf](https://shron1.chtyvo.org.ua/Zinko%20Yurii/Narysy%20istorii%20Chekhii.pdf)
4. Крикун М., Зашкільняк Л. Історія Польщі. Львів, 2002. С. 5 – 36.
[https://shron1.chtyvo.org.ua/Zashkilniak Leonid/Istoriia Polschi Vid naida vnishykh chasiv do nashykh dniv.pdf](https://shron1.chtyvo.org.ua/Zashkilniak%20Leonid/Istoriia%20Polschi%20Vid%20naida%20vnishykh%20chasiv%20do%20nashykh%20dniv.pdf)
5. Мустафін О. Р. Справжня історія Раннього Нового часу / Олексій Мустафін. Харків: Фоліо, 2014. 416 с.
[https://shron1.chtyvo.org.ua/Mustafin Oleksii/Spravzhnia istoriia rannoho Novoho chasu.pdf](https://shron1.chtyvo.org.ua/Mustafin%20Oleksii/Spravzhnia%20istoriia%20rannoho%20Novoho%20chasu.pdf)
6. Чорній В. Історія Болгарії. Львів, 2007. 463 с.
[https://chtvyvo.org.ua/authors/Chornii Volodymyr/Istoriia Bolharii/](https://chtvyvo.org.ua/authors/Chornii%20Volodymyr/Istoriia%20Bolharii/)
7. Stanisław Schnür Pełowski: Wódz Legionistów. Opowiadanie dziejowe z lat 1790–1818, Lwów 1900.
<https://www.sbc.org.pl/en/dlibra/publication/edition/12241?id=12241&from=FBC>
8. Joanna Żubr: pierwsza dama Orderu Virtuti Militari // <https://polska-zbrojna.pl/home/articleshow/23128?t=Joanna-Zubr-pierwsza-dama-Orderu-Virtuti-Militari>

Тема 5. Видатні слов'янські діячі другої половини ХІХ ст.

П Л А Н

1. Правителі Олександр І Баттенберг (Болгарія) та Нікола І Петрович-Негош (Чорногорія).
2. Політичні діячі Франтішек Палацький (Чехія) та Агенор Голуховський (Польща).
3. Письменники Ярослав Гашек (Чехія) та Генріх Сенкевич (Польща).
4. Художники Ян Матейко (Польща) та Йосеф Матхаусер (Альфонс Муха) (Чехія).

Джерела

1. Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя. Навчальний посібник для ВНЗ. К.: Либідь, 2011. 416 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Yarovyj_Valerii/Khrestomatija_z_istorii_zakhidnykh_ta_pivdennykh_slovian_Davnia_doba_Serednovichchia.pdf

Література

1. Дейвіс, Норман. Боже ігрище: історія Польщі / пер. з англ. П. Тарашук. К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2008. 1080 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Deivis_Norman/Bozhe_ihryshe_istoriia_Polschi.pdf
2. Історія Центрально-Східної Європи / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001.
https://chtyvo.org.ua/authors/Zashkilniak_Leonid/Istoriia_Tsentralno-Skhidnoi_Yevropy/
3. Зінько Ю. А., Калитко С. Л., Кравчук О. М., Поп І. І. Нариси історії Чехії. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 464 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Zinko_Yurii/Narysy_istorii_Chekhi.pdf
4. Крикун М., Зашкільняк Л. Історія Польщі. Львів, 2002. С. 5 – 36.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Zashkilniak_Leonid/Istoriia_Polschi_Vid_naida_vnishykh_chasiv_do_nashykh_dniv.pdf
5. Чорній В. Історія Болгарії. Львів, 2007. 463 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Chornii_Volodymyr/Istoriia_Bolharii/

Тема 6. Видатні слов'янські діячі першої половини ХХ ст.

П Л А Н

1. Керівники держав Юзеф Пілсудський (Польща) та Томаш Масарик (Чехословаччина).
2. Монархи Олександр I Карагеоргієвич (Югославія) та Борис III Саксен-Кобург-Готський (Болгарія).
3. Жіноча трагедія і подвиг: Софія Йованович та Мілунка Савич (Сербія).
4. Письменники Станіслав Лем (Польща) та Карел Чапек (Чехословаччина).

Література

1. Дейвіс, Норман. Боже ігрище: історія Польщі / пер. з англ. П. Таращук. К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2008. 1080 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Deivis_Norman/Bozhe_ihryshe_istoriia_Polschi.pdf
2. Славіч Барбара. Історія Балкан XVIII і XIX століття. К.: Свенас, 2003. 512 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Yelavich_Barbara/Istoriia_Balkan_XVIII-XIX_stolittia.pdf
3. Зінько Ю. А., Калитко С. Л., Кравчук О. М., Поп І. І. Нариси історії Чехії. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 464 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Zinko_Yurii/Narysy_istorii_Chekhi.pdf
4. Історія Центрально-Східної Європи / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001. https://chtyvo.org.ua/authors/Zashkilniak_Leonid/Istoriia_Tsentralno-Skhidnoi_Yevropy/
5. Карел Чапек. Журналіст, письменник, громадянин (збірка). К., 2010. С. 76 – 83. https://shron1.chtyvo.org.ua/Capek_Karel/Zhurnalist_pysmennyk_hromadianyn_zbirka.pdf
6. Крикун М., Зашкільняк Л. Історія Польщі. Львів, 2002. С. 5 – 36. https://shron1.chtyvo.org.ua/Zashkilniak_Leonid/Istoriia_Polschi_Vid_naida_vnishykh_chasiv_do_nashykh_dniv.pdf
7. Ожешко Е. Повісті. Оповідання. (Вступна стаття). К., 1952. https://chtyvo.org.ua/authors/Eliza_Orzeszkowa/Povisti_Opovidannia/
8. Олексій Підлуцький «Постаті ХХ сторіччя. Юзеф Пілсудський: начальник, який створив собі державу» // http://gazeta.dt.ua/SOCIETY/postati_hh_storichchyayuzef_pilsudskiy_nachalnik_yakiy_stvoriv_sobi_derzhavu.html
9. Олексій Підлуцький. Томаш-Гарріг Масарик: «Нова людина» у «новій Європі» // http://gazeta.dt.ua/SOCIETY/tomash-garrig_masarik_nova_lyudina_u_noviy_evropi.html
10. Підлуцький О. 25 портретів на тлі епохи. К. : НТУУ "КПІ", 2011. 464 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Pidlutskyi_Oleksa/25_portretiv_na_tli_epokhy.pdf
11. Підлуцький О. Постаті епохи. К.: Дух і літера, 2010. 128 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Pidlutskyi_Oleksa/Postati_epokhy.pdf

12. Підлуцький О. Постаті ХХ сторіччя. К .:Дух і літера, 2007. 268 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Pidlutskyi_Oleksa/Postati_XX_storichchia_vyd_2007.pdf?
13. Прушиньський Мечислав. Драма Пілсудського. Війна 1920. Монографія. Переклад з польської Булгакова В.В., Ведіної В.П. Київ: Лібра, 1997. 372 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Mieczyslaw_Pruszynski/Drama_Pilsudskoho_Viina_1920.pdf?
14. Спатар, І. М. Мала проза Елізи Ожешко та українська новелістика кінця ХІХ – початку ХХ століття. Тернопіль: [б. и.], 2011. 20 с.
15. Чорній В. Історія Болгарії. Львів, 2007. 463 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Chornii_Volodymyr/Istoriia_Bolharii/

Тема 7. Видатні слов'янські діячі другої половини ХХ ст.

П Л А Н

1. Диктатори Йосиф Броз Тіто (Югославія) та Войцех Ярузельський (Польща).
2. Президенти Лех Валенса (Польща) та Вацлав Гавел (Чехія).
3. Літератори Іво Андрич (Хорватія) та Чеслав Мілош (Польща).
4. Громадські діячки Анна Політковська та Веслава Шимборська.
5. Папа римський Іван Павло II (Кароль Войтила).

Література

1. Андрич І. Притча про візирогого слона. К.: Дніпро, 1973. С. 3-13.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Ivo_Andric/Prytcha_pro_vizyrovoho_slona.pdf
2. Войтила Кароль. Веслючи в небо: Поезії / Переклад із польської Станіслава Шевченка / Бровари: БМКПЦ "Українська ідея", 2001. С. 1 – 10. 126 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Karol_Wojtyla/Vesluiuchy_v_nebo_zbirka.pdf
3. Дейвіс, Норман. Боже ігрище: історія Польщі / пер. з англ. П. Таращук. К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2008. 1080 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Deivis_Norman/Bozhe_ihryshe_istoriia_Polschi.pdf
4. Іван-Павло II / М. Г. Железняк, О. І. Дацько // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс]. К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. Режим доступу : <https://esu.com.ua/article-13439>
5. Історія Центрально-Східної Європи / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001. https://chtyvo.org.ua/authors/Zashkilniak_Leonid/Istoriia_Tsentralno-Skhidnoi_Yevropy/
6. Славіч Барбара. Історія Балкан XVIII і XIX століття. К.: Свенас, 2003. 512 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Yelavich_Barbara/Istoriia_Balkan_XVIII-XIX_stolittia.pdf
7. Зінко Ю. А., Калитко С. Л., Кравчук О. М., Поп І. І. Нариси історії Чехії. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 464 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Zinko_Yurii/Narysy_istorii_Chekhii.pdf
8. Крикун М., Зашкільняк Л. Історія Польщі. Львів, 2002. С. 5 – 36.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Zashkilniak_Leonid/Istoriia_Polschi_Vid_naida_vnishykh_chasiv_do_nashykh_dniv.pdf
9. Підлуцький О. 25 портретів на тлі епохи. К. : НТУУ "КПІ", 2011. 464 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Pidlutskyi_Oleksa/25_portretiv_na_tli_epokhy.pdf
10. Підлуцький О. Постаті епохи. К.: Дух і літера, 2010. 128 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Pidlutskyi_Oleksa/Postati_epokhy.pdf
11. Підлуцький О. Постаті ХХ сторіччя. К.: Дух і літера, 2007. 268 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Pidlutskyi_Oleksa/Postati_XX_storichchia_vyd_2007.pdf
12. Чеслав Мілош. Вибрані твори. К.: Юніверс, 2008. С. 5 – 49.
https://chtyvo.org.ua/authors/Milosh_Cheslav/Vybrani_tvory/

Тема 8. Відомі слов'янські діячі першої половини ХХІ ст.

П Л А Н

1. Президенти Анджей Дуда (Польща) та Петр Павел (Чехія).
2. Письменники Ольга Токарчук (Польща) та Мілан Кундера (Чехія).
3. Трагедія в історії: Слободан Мілошевич (Сербія) та Лех Качинський (Польща).
4. Диктатори Володимир Мечіар (Словаччина) та Олександр Лукашенко (Білорусь).
5. Жінки в політиці: Колінда Грабар-Китарович (Хорватія) та Світлана Тихановська (Білорусь).

Література

1. Історія Центрально-Східної Європи / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001. https://chtyvo.org.ua/authors/Zashkilniak_Leonid/Istoriia_Tsentralno-Skhidnoi_Yevropy/
2. Зінько Ю. А., Калитко С. Л., Кравчук О. М., Поп І. І. Нариси історії Чехії. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 464 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Zinko_Yurii/Narysy_istorii_Chekhii.pdf?
3. Крикун М., Зашкільняк Л. Історія Польщі. Львів, 2002. С. 5 – 36. https://shron1.chtyvo.org.ua/Zashkilniak_Leonid/Istoriia_Polschi_Vid_naida_vnishykh_chasiv_do_nashykh_dniv.pdf?
4. Підлуцький О. 25 портретів на тлі епохи. К. : НТУУ "КПІ", 2011. 464 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Pidlutskyi_Oleksa/25_portretiv_na_tli_epokhy.pdf?
5. Підлуцький О. Постаті епохи. К.: Дух і літера, 2010. 128 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Pidlutskyi_Oleksa/Postati_epokhy.pdf?
6. Підлуцький О. Постаті ХХ сторіччя. К. : Дух і літера, 2007. 268 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Pidlutskyi_Oleksa/Postati_XX_storichchia_vyd_2007.pdf?

Як правильно написати автобіографію. Приклади та зразок написання

Що таке автобіографія? Все пішло від греків: «авто ...» (autos – «сам», «біо» (bios – життя), «графія» – опис). Ось і виходить, що автобіографія – це самостійний опис життя людини. До цього визначення слід додати ще одну складову – це вільний опис. Багато відомих книги та літературних творів – справжні зразки автобіографії. Але в цій статті ми розглянемо, як правильно написати автобіографію, яку з нас вимагають при прийомі на роботу. Складається автобіографія на чистому аркуші, де немає ніяких підказок (граф, питань, тощо). Тому людина, яка не пов'язана якими-небудь «регуляторами», самостійно описує своє життя.

Як правильно написати автобіографію

Хорошою рисою автобіографії є те, що відомості вказуються у хронологічному порядку. Причому способів дотримання такого порядку є декілька. Назвемо три основних: Спочатку рядка через дефіс ставляться дві дати, що позначають період часу. Наприклад, «1985-1990. Робота на підприємстві «Вимпел» на посаді інженера з стандартизації »або« 1985-1990 – працював на підприємстві «Вимпел» на посаді інженера з стандартизації ». Часовий період вказується за допомогою прийменників. Наприклад: «З 1984 по 1989 рік працював на заводі «Салют» слюсарем авіаційних приладів». Дати вказуються після події в дужках. Наприклад: «Вступив до аспірантури Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка (1974 рік). Після закінчення аспірантури (1978 рік) працював викладачем трудового права в Свердловському юридичному інституті (до 1984 року) ».

Правила написання автобіографії

Основними блоками інформації в автобіографії, яка потрібна відділу кадрів, є такі відомості про укладача:

1. Прізвище, ім'я, по батькові; дата і місце народження. Ці дані можуть вказуватися по-різному. Наприклад: «Я, Петренко Сергій Павлович, народився 9 вересня 1964 року в місті Біла Церква Київської області». Можна вказати ці відомості і за типом анкети: «Петренко Сергій Павлович. Дата народження: 9 вересня 1964 року. Місце народження: місто Біла Церква Київської області».

2. Раніше в автобіографії було прийнято вказувати соціальний статус батьків, наприклад «у сім'ї інтелігентів (робітників, селян)». Зараз чоловік молодше 50 років так уже не напише – зникла необхідність у вказівці соціального класу. Але потреба у відомостях про батьків не зникла, тому відразу після зазначення прізвища, імені, по батькові, дати та місце свого народження логічно вказати ці відомості. Наприклад: «Народився в сім'ї лікарів – батько, Іван Павлович Ручкін – хірург, мати, Софія Миколаївна Ручкіна – терапевт».

3. Отримана освіта (які освітні установи, періоди, результати). Зазвичай, пишуть так: «Середню школу № 3 міста Львова закінчив у 1974 році». Якщо укладач автобіографії закінчив школу з медаллю, і він вважає цю інформацію важливою, не слід обмежувати його в бажанні розповісти про

свої успіхи і досягнення.

Після школи ідуть усі рівні освіти (середня, вища, аспірантура і т.д.). Якщо якийсь навчальний заклад не закінчено – вказується причина. Про такі підстави відрахування, як академічна неуспішність, як правило, охочих писати немає. Зовсім інша справа, якщо відрахування носить «особистий», а то й «політичний» характер, наприклад: «З інституту був відрахований у 1978 році з другого курсу за «політичні виступи». Оскільки навчання (особливо, в середніх і вищих освітніх установах) дуже часто співпадає з першими етапами трудової діяльності, бажано вказати, що одночасно з навчанням працював (на таких-то підприємствах, в такі-то періоди, в такій-то посаді або за такою -то професією).

4. Трудова діяльність. Тут важливою є інформація про те, на якому підприємстві, в установі або організації почав працювати, в якому підрозділі, на якій посаді або за якої професії. Наприклад: «У вересні 1986 року з розподілу поступив на роботу на завод «Орбіта» на посаду техника».

Якщо на одному підприємстві упорядник автобіографії працював тривалий час і були переміщення, то вказуються підрозділи, посади (професії) і періоди. Наприклад: «У лютому 1980 року був прийнятий на роботу в Державний науково інститут автомобільного транспорту (НІАТ) на посаду техника інформаційно центру. З 1984 по 1987 – інженер з експлуатації обчислювальних машин, з 1987 по 1991 – начальник інформаційно центру». Далі вказуються етапи роботи на інших підприємствах. Якщо укладач ніде не працював, то бажано вказати інформацію про те, чи був він офіційно визнаний безробітним, був на обліку на біржі праці, чи проходив перепідготовку і т.д.

При описі етапів трудової діяльності можна звернути увагу «автобіографа» на причини звільнень, переміщень і зміни професії. Зазначені блоки інформації є головними, але не єдиними. Одночасно з навчанням, трудовою діяльністю в житті людини відбуваються й інші важливі події. У першу чергу – це зміна сімейного стану (одружився, розлучився, овдовів, народилися діти і т.п.).

Для чоловіків обов'язковим є зазначення періодів військової служби (наприклад, «на військову службу був призваний в жовтні 1991 року») і терміновості, відношення до військового обов'язку, військових звань. Жінкам у автобіографії бажано відобразити періоди перебування у відпустці по вагітності та пологах, по догляду за дітьми. Незайвими будуть і відомості про членство, участь у профспілкових та інших громадських організаціях (у період навчання у середніх та вищих навчальних закладах; протягом всієї трудової діяльності), про виконання громадської роботи і т.д.

Інформація про заохочення та нагороди в автобіографії, як правило, розкривається упорядником більш повно, ніж в інших документах. Якщо при заповненні анкети людина обмежена графами і питаннями, то тут у нього немає чітких регуляторів. Тому найчастіше, читаючи в автобіографії відомості про заохочення та нагороди, відчувається, що їх писали з гордістю,

усвідомлюючи значимість своєї вкладу в суспільне і трудове життя.

Наприкінці автобіографії вказуються паспортні дані, домашня адреса і телефон, дата складання автобіографії, а також проставляється підпис укладача. Автобіографія не завіряється ні підписом працівника відділу кадрів, ні іншої посадової особи. Не ставиться на ній і печатки. Автобіографія заповнюється від руки розбірливим почерком, чорнильною або кульковою ручкою. Використання зелених і червоних чорнил (пасти) не дозволяється. В автобіографії не допускаються виправлення і помарки.

Остаточний варіант автобіографії поміщається в особисту справу. Але не слід забувати про неї назавжди. Зміни, що відбулися в автобіографії упорядника за час роботи на підприємстві, відображаються в окремому документі-додатку, т.зв. «Додатку до автобіографії». Через якийсь час можна цілком оновити автобіографію, при цьому стару автобіографію і доповнення до неї поміщають в розділ особової справи «Додатковий матеріал».

САМОСТІЙНА НАВЧАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Завдання для самостійної роботи (4 год.)

1. Порівняльний аналіз моделей біографістики часів Середньовіччя та Нового часу.

2. Біографістика в умовах демократії, тоталітаризму та авторитаризму.

Основна література самостійної роботи.

1. Горобець В.М. “Нова соціальна історія”: можливі українські перспективи у світлі європейських досягнень і проблем // Історія та історіографія в Європі. — 2003. — №1-2.

ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

1. Адам Єжи Чарторийський
2. Адам Міцкевич
3. Вацлав Гавел
4. Генрік Сенкевич
5. Гуго Колонтай
6. Едуард Бенеш
7. Йосип Броз Тіто
8. Княгиня Ольга
9. Лех Качинський
10. Микола Коперник
11. Олександр Квасневський
12. Олександр Лукашенко
13. Роман Дмовський
14. Складовська-Кюрі Марія
15. Стефан Баторій
16. Тадеуш Костюшко
17. Томаш Масарик
18. Франциск Скорина
19. Юзеф Пілсудський
20. Ягайло
21. Ядвіга
22. Ян Гус
23. Ян Жижка
24. Ян Казимир
25. Ярема Вишневецький

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

1. Ададуrow В. Дюпон-Мельниченко В. Французька історіографія ХХ століття. Львів, 2001.
2. Бондаренко Г. Історичне пізнання : питання теорії і практики. Луцьк, 1998.
3. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація. Київ, 1995-1998. Т.1-3.
4. Діячі науки і культури України: нариси життя та діяльності / О.В. Даниленко, Л.В. Іваницька, Н.В. Терес та ін. За заг. ред. А.П. Коцура, Н.В. Терес. К.: Книги - ХХІ, 2007. 464 с.
5. Західно-Українська Народна Республіка. 1918 – 1923. Уряди. Постаті. Львів, 2009. 350 с.
6. Зашкільняк Л. Вступ до методології історії. Львів, 1996.
7. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності. Львів, 1999.
8. Історія України в особах: Литовсько-польська доба / Авт. колектив: О. Дзюба, М. Довбищенко, О. Русина (упоряд. і авт. передм.) та ін. — К.: Україна, 1997. — 272 с.
9. Колінгвуд Р.Д. Ідея історії. Київ, 1996.
10. Котляр М. Ф, Історія України в особах: Давньоруська держава. – К.: Україна, 1996. – 240 с.
11. Котляр Н. Ф. Данило Галицький. Біографічний нарис. К.: Альтернативи, 2002.
12. Ортега-і-Гасет Х. Вибрані твори. Київ, 1994.
13. Підлуцький О. 25 портретів на тлі епохи. – Харків: Фоліо. – 475 с.
14. Полещук Т. Історія Росії ХІХ – початку ХХ ст. Львів: ПАІС, 2008.
15. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. Київ, 1994. Т.1-2.
16. Прицак О. Історіографія та історіософія М.Грушевського. Київ, 1991.
17. Реконструкція світоглядних парадигм (нові тенденції в західній філософії). Київ. 1995.
18. Тойнбі А.Д. Дослідження історії. Київ, 1995. Т. 1-2.
19. Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян: давня доба, середньовіччя. Навчальний посібник для ВНЗ. К.: Либідь, 2011. С. 372 – 375.